

บทความปริทัศน์หนังสือ เรื่อง “*Is the American century over?*” by Nye, J. S. (2015).

ทภีพร สุพร^{*}
Thapiporn Suporn

^{*}อาจารย์ประจำสำนักวิชาการระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, E-mail: thapiporn@gmail.com

“...ศตวรรษอเมริกันยังไม่สิ้นสุดลง หากเราหมายถึงช่วงเวลาอันสุดแสนพิเศษที่อเมริกันมีอำนาจเหนือชาติอื่นทั้งในมิติทางทหาร เศรษฐกิจ และอำนาจในการดึงดูดความนิยม (soft power)” ซึ่งส่งผลให้สหรัฐฯเป็นศูนย์กลางการปฏิบัติการของการถ่วงดุลอำนาจในระดับโลก ควบคู่กันไปกับ การทำหน้าที่จัดสรรสินค้าสาธารณะ [ให้แก่รัฐต่างๆ] ในระดับโลก [ข้อเสนอดังกล่าว] เป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับ[แนวคิด] ของพวกที่ป่าวประกาศว่า [โลกสมัยปัจจุบันนั้นเป็นศตวรรษของจีน เรายังไม่ได้เข้าสู่โลกในยุคหลังอเมริกา] แต่ทว่าความต่อเนื่องของศตวรรษอเมริกันจะไม่เหมือนกับที่เคยเป็นมาในสมัยศตวรรษที่ 20” (Nye, 2015, p. 125)

ข้อถกเถียงที่ถูกกล่าวถึงกันอย่างแพร่หลายในแวดวงวิชาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศนับตั้งแต่ช่วงปลายศตวรรษที่ 20 จนถึงปัจจุบันคือ การขับเคี่ยวแข่งขันทางอำนาจระหว่าง “รัฐมหาอำนาจเดิม” อย่างสหรัฐฯ และ “รัฐมหาอำนาจใหม่” อย่างจีน ซึ่งมีทั้งขีดความสามารถและเจตนาที่จะท้าทายระเบียบและชุดคุณค่าที่ถูกสถาปนาโดยรัฐมหาอำนาจเดิมอย่างสหรัฐฯ (โปรดดู Friedberg, 2011; Pyle, 2011; ทภิพร สุพร, 2558, หน้า 331-354) ทั้งนี้เป็นที่ประจักษ์ว่า ในบริบทปัจจุบัน ในขณะที่สหรัฐฯต้องเผชิญกับปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นับตั้งแต่วิกฤตเศรษฐกิจปี 2008 เป็นต้นมา จีนกลับมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 10 ต่อปี (Tellis, 2014, p. 3) และหากจีนยังคงรักษาอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้ในระดับนี้ต่อไป ก็มีความเป็นไปได้ที่เศรษฐกิจจะจีนแซงหน้าสหรัฐฯ และกลายเป็นชาติที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นอันดับหนึ่งของ

* แม้ในบริบทปัจจุบันจะปรากฏให้เห็นความพยายามของนักวิชาการในการผลักดันให้คำว่า “อำนาจอ่อน” หรือ “อำนาจละมุน” เพื่อแทนความหมายของคำว่า soft power อย่างไรก็ตาม คำแปลทั้งสองคำยังไม่สามารถสะท้อนความสามารถในการดึงดูดและจูงใจ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของคำว่า soft power ได้ ในบทความนี้ผู้เขียนจึงขอใช้คำว่า “อำนาจในการดึงดูดความนิยม” แทน

โลกในอนาคต* ภายใต้สภาวะการณ์ดังกล่าวจึงไม่แปลกนักที่จะปรากฏให้เห็นการผลิตและผลิตซ้ำชุดคำอธิบายที่ว่า “ศตวรรษที่ 21 จะเป็นศตวรรษของจีน” (Fenby, 2014, p. 13)

แม้ “การผงาดขึ้นของจีน” จะกลายเป็นหนึ่งชุดคำอธิบายอันทรงพลังที่สะท้อนความเสื่อมถอยของสหรัฐฯ และการก้าวขึ้นมามีบทบาทและอิทธิพลของจีนในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภายใต้เงื่อนไขที่สำคัญที่ว่า เศรษฐกิจสหรัฐฯ กำลังตกอยู่ในภาวะตกต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับเศรษฐกิจจีน กระนั้นก็ดี คำถามสำคัญที่ควรค่าแก่การพิจารณาต่อไปคือ เพราะเหตุใดสหรัฐฯ จึงยังสามารถรักษาสถานะทางอำนาจ ตลอดจนยังเป็นชาติที่พร้อมแบกรับต้นทุนในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศของโลก ในศตวรรษที่ 21 ได้ต่อไป กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ สหรัฐฯ กำลังก้าวสู่ยุคแห่งความเสื่อมถอยจริงหรือ?

หนังสือที่พยายามนำเสนอข้อถกเถียง ทั้งที่เกี่ยวข้องกับการเสื่อมถอยของสหรัฐฯ และการผงาดขึ้นมามีอำนาจของชาติมหาอำนาจใหม่ได้อย่างเป็นระบบมากที่สุดเล่มหนึ่งคือ หนังสือ *Is the American Century Over?* ของศาสตราจารย์ Joseph S. Nye แห่งมหาวิทยาลัย Harvard หนังสือเล่มนี้นำเสนอข้อโต้แย้งที่น่าสนใจว่า แท้จริงแล้วศตวรรษอเมริกานั้นยังมีได้สิ้นสุดลง โดยแม้สหรัฐฯ จะต้องเผชิญกับปัญหานานัปการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ แต่สหรัฐฯ ก็มิได้ตกอยู่ในสภาวะของการเสื่อมถอยทั้งในเชิงสัมพัทธ์ (relative) หรือในเชิงสัมบูรณ์ (absolute) แต่อย่างไรก็ตาม โดยสหรัฐฯ จะยังคงเป็นชาติมหาอำนาจที่มีอำนาจเหนือรัฐอื่นๆ ต่อไปอีกหลายทศวรรษ (Nye, 2015, p. 116)

*อย่างไรก็ดี ในช่วงต้นปี 2016 สำนักงานสถิติแห่งชาติจีนก็แถลงว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของจีนประจำปี 2015 มีการขยายตัวเพียงร้อยละ 6.9 เมื่อเทียบกับตัวเลขของปีก่อนหน้า โดยตัวเลขดังกล่าวสะท้อนให้เห็นการชะลอตัวทางเศรษฐกิจจีนที่ตกต่ำมากที่สุดในรอบ 25 ปี (Magnier, 2016) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนำไปสู่การสร้างชุดคำอธิบายที่ชี้ว่าจีนจะมุ่งเน้นผลักดันเศรษฐกิจตามยุทธศาสตร์ดุลยภาพใหม่ (new normal) ที่มุ่งเน้นการปฏิรูปเศรษฐกิจให้มีคุณภาพมากกว่าการให้ความสำคัญแต่เฉพาะตัวเลขของการเจริญเติบโตในเชิงปริมาณแต่เพียงอย่างเดียว

ในทศวรรษของ Nye ศตวรรษอเมริกันเริ่มต้นขึ้นเมื่อสหรัฐฯตัดสินใจเข้าสู่สงครามโลกครั้งที่สองเริ่ม โดย ณ ขณะนั้น สหรัฐฯเริ่มกลายเป็นชาติที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจเหนือชาติอื่นๆ ตลอดจนขยายอำนาจดังกล่าวเพื่อเพิ่มเติมบทบาททางการเมืองและความมั่นคงจนกลายเป็นตัวแสดงที่มีบทบาทที่สำคัญยิ่งต่อการถ่วงดุลอำนาจในระดับโลก เพราะฉะนั้นจึงอาจ กล่าวได้ว่า ศตวรรษอเมริกันนั้นเริ่มต้นขึ้นในปี 1941 Nye ยังแสดงความเชื่อมั่นว่า สหรัฐฯจะยังคงความเป็นหนึ่ง (primacy) ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การทหาร และการดึงดูดความนิยมเหนือชาติอื่นๆ และจะยังคงเป็นตัวแสดงที่มีส่วนสำคัญต่อการกำหนดทิศทางของเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศต่อไปในอนาคต (Nye, 2015, p. 14)

Nye ตั้งข้อสังเกตที่เฉียบแหลมว่า แม้เงินก้าวขึ้นชาติมหาอำนาจที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดในโลกในได้อีกไม่กี่ทศวรรษข้างหน้า อำนาจทางเศรษฐกิจของจีนก็มีไข่เครื่องยืนยันว่าเงินจะกลายเป็นชาติมหาอำนาจที่มีขีดความสามารถสูงสุดในระบบระหว่างประเทศ (Nye, 2015, p. 3) โดยแนวคิดเบื้องหลังที่มีส่วนสำคัญยิ่งต่อการสร้างชุดคำอธิบายดังกล่าวคือแนวคิดพื้นฐานเรื่องอำนาจ ซึ่ง Nye นิยามว่า อำนาจนั้นหมายถึงความสามารถในการส่งผลกระทบต่อคนอื่น ๆ เพื่อบรรลุซึ่งผลลัพธ์ที่เราต้องการ และการใช้อำนาจดังกล่าวสามารถทำผ่านแนวทาง 3 ประการ ได้แก่ การบังคับขู่เข็ญ (coercion) การให้รางวัล (payments) และการดึงดูด (attraction) หรือจูงใจผู้อื่น (persuasion) โดยเป็นที่ประจักษ์ว่า การบังคับขู่เข็ญและการให้รางวัลตอบแทนถือเป็นอำนาจเชิงบังคับ (hard power) ส่วนอำนาจการดึงดูดและจูงใจนั้น

*กำเนิดของศตวรรษอเมริกัน หรือช่วงเวลาสหรัฐฯมีบทบาทนำในฐานะรัฐมหาอำนาจโลก นั้นยังเป็นสิ่งที่ปราศจากฉันทามติร่วมกันในชุมชนทางวิชาการว่าศตวรรษอเมริกันนั้นเริ่มต้นเมื่อใด ดังปรากฏให้เห็นได้จากวรรณกรรมจำนวนมากที่นำเสนอจุดตั้งต้นของช่วงเวลาดังกล่าวที่แตกต่างกันออกไป บ้างก็ชี้ว่าศตวรรษอเมริกันนั้นเริ่มปรากฏให้เห็นมาตั้งแต่ช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ซึ่งสหรัฐฯได้กลายเป็นชาติมหาอำนาจทางอุตสาหกรรมที่เข้มแข็งมากที่สุด บ้างก็เสนอว่า การละทิ้งลัทธิแยกอยู่โดดเดี่ยว (isolationism) และตัดสินใจเข้าร่วมสงครามโลกทั้งสองครั้งถือเป็นจุดเริ่มต้นของการเป็นชาติมหาอำนาจของสหรัฐฯ ในขณะที่บางแนวคิดมุ่งเสนอว่า ในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่สองภายใต้ประธานาธิบดี Harry Truman ถือเป็นเวลาที่กองทัพสหรัฐฯเริ่มมีบทบาทในพื้นที่ต่างๆ ทั่วโลกอย่างถาวรถือเป็นจุดเริ่มต้น ไล่เรียงไปจนถึงข้อเสนอที่ชี้ว่า ชัยชนะของสหรัฐฯเหนือสหภาพโซเวียตในช่วงต้นทศวรรษที่ 1991 ถือเป็นเวลาที่ควรค่าแก่การได้รับการนิยามว่าเป็นศตวรรษอเมริกันที่แท้จริง (Nye, 2015, pp. 2-8)

ถือเป็นอำนาจในการดึงดูดความนิยม (soft power) ในทฤษฎีของ Nye อำนาจทั้งสามด้านมีความสำคัญเทียบเท่ากัน เพราะฉะนั้นการใช้อำนาจทางเศรษฐกิจแต่เพียงมิติเดียวมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่า “ศตวรรษของอเมริกัน” จะสิ้นสุดลงจึงเป็นการให้อรรถาธิบายที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง^{*} โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณาจากอำนาจทางการทหารและอำนาจในการดึงดูดความนิยมที่สหรัฐฯยังมีเหนือจีนอย่างชัดเจน

ในหนังสือเล่มนี้ Nye ยังให้อรรถาธิบายถึงปัญหาของการทำความเข้าใจเกี่ยวกับคำว่า การครองความเป็นจ้าวของอเมริกัน (American hegemony) ซึ่งเป็นหนึ่งในคำศัพท์ที่มีการใช้กันอย่างแพร่หลาย แต่กระนั้นก็ดี “การครองความเป็นจ้าว” ก็แฝงด้วยความหมายอันคลุมเครือและปราศจากหลักเกณฑ์ร่วมกันว่า รากฐานทางอำนาจใดที่ก่อให้เกิดสถานะของความเป็นจ้าว และช่องว่างทางอำนาจระหว่างรัฐที่ครองความเป็นจ้าวและรัฐอื่นๆ ต้องมีมากน้อยเพียงใดจึงจะปรากฏให้เห็นสภาวะดังกล่าว ตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นปัญหาของการประเมินอำนาจของสหรัฐฯตามความหมายของการครองความเป็นจ้าวปรากฏให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่งสหรัฐฯกลายเป็นชาติที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจเหนือชาติอื่นๆ อย่างชัดเจน แต่ในมิติทางการเมืองและความมั่นคง ก็ยังปรากฏให้เห็นบทบาทของสหภาพโซเวียตซึ่งทำหน้าที่ถ่วงดุลอำนาจของสหรัฐฯ มากกว่าจะปรากฏให้เห็นรูปแบบของการครองความเป็นจ้าวภายใต้การนำของสหรัฐฯ หรือในกรณีของโลกในยุคหลังสงครามเย็น ซึ่งแม้การล่มสลายของสหภาพโซเวียตจะเปิดโอกาสให้สหรัฐฯสถาปนาระเบียบโลกแบบอเมริกัน (American world order) ควบคู่กันไปกับเปิดโอกาสให้มหาอำนาจอย่างสหรัฐฯทำหน้าที่จัดสรรสินค้าสาธารณะ อาทิ การให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ และการรักษาเสถียรภาพทางการเมืองและความมั่นคง แก่อาณาบริเวณต่างๆ ทั่วโลกได้ กระนั้นก็ดี การจัดสรรความสินค้าสาธารณะเหล่านี้กลับเป็น “สินค้า” ที่สงวนไว้ให้แก่ “สมาชิกภายในกลุ่ม” มากกว่าจะเป็นการจัดสรร

* การก้าวขึ้นมาเป็นชาติที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดในโลกของสหรัฐฯ ในช่วงท้ายของศตวรรษที่ 19 มิได้ทำให้สหรัฐฯได้รับการยอมรับจากชาติต่างๆ ในฐานะมหาอำนาจที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดดุลแห่งอำนาจในการเมืองโลก ณ ขณะนั้น แต่เมื่อสหรัฐฯภายใต้ประธานาธิบดี Theodore Roosevelt และ Woodrow Wilson เริ่มใช้อำนาจทางเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มอำนาจทางการทหารสหรัฐฯจึงเริ่มมีบทบาทสำคัญในการเมืองระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น (Nye, 2015, p. 4)

สินค้าสาธารณะในระดับโลกอย่างแท้จริง เมื่อพิจารณาจากสถานะทางอำนาจของ
สหรัฐฯ ทั้งสองยุคจะเห็นได้ว่า การให้อธิปไตยอำนาจของสหรัฐฯ ในระดับโลกผ่าน
แนวคิดเรื่องการครอบงำความเป็นจ้าว นั้นยังคงมีปัญหา เพราะแท้จริงแล้ว สหรัฐฯ
มิได้เป็นรัฐที่มีอำนาจเด็ดขาดหรือมีบทบาทเหนือรัฐต่างๆ ทั่วทุกทวีปทั่วโลกอย่าง
แท้จริง (Nye, 2015, pp. 13-14)

Nye เสนอแนวทางที่น่าสนใจยิ่งในการทำความเข้าใจสถานะทางอำนาจ
ของสหรัฐฯ เสียใหม่ผ่านการนำเสนอคำว่า สภาวะความเป็นหนึ่ง (primacy) และ
ความเหนือกว่า (preeminence) เพื่อใช้แทนที่คำว่า การครอบงำความเป็นจ้าว โดย
ทั้งคำว่า สภาวะความเป็นหนึ่ง และความเหนือกว่าที่ Nye นำเสนอนั้นมุ่งหมายเพื่อใช้อธิบาย
ส่วนแบ่งทางอำนาจที่รัฐต่างๆ มิไม่เท่าเทียม โดยอำนาจที่ Nye ให้ความสำคัญ
นั้นประกอบด้วยอำนาจทางการทหาร อำนาจทางเศรษฐกิจ และอำนาจ
การดึงดูดความนิยม ซึ่งอำนาจทั้งสามด้านนี้เป็นอำนาจที่ Nye เชื่อว่าสามารถวัดได้
(measurable) (Nye, 2015, p. 13) โดย Nye เชื่อว่า การอธิบายช่วงเวลาซึ่งเรียกว่า
ศตวรรษอเมริกา นั้นควรพิจารณาผ่านอำนาจทั้งสามประการในช่วงต้นมากกว่าการยึด
ติดอยู่กับคำอธิบายเรื่องการครอบงำความเป็นจ้าวที่มีความคลุมเครือและมีปัญหาในการ
ตีความ

Nye เสนอมุมมองที่น่าสนใจว่า ข้อเสนอลดความเสื่อมถอยของอเมริกัน
นั้นเป็นแนวคิดที่มีการกล่าวถึงมาอย่างยาวนาน แต่ชุดคำอธิบายเหล่านี้กลับสะท้อน
ให้เห็นถึงความหวาดระแวงทางจิตใจมากกว่าการวิเคราะห์ในเชิงภูมิรัฐศาสตร์
นอกจากนี้คำว่า “การเสื่อมถอย” (decline) ก็เป็นอีกหนึ่งคำที่มีความคลุมเครือและ
สะท้อนให้เห็นมุมมองที่แตกต่างกันสองประการ ประการแรกคือ ความเสื่อมถอยเชิง
สัมพัทธ์หรือความเสื่อมถอยอันเกิดจากอำนาจภายนอก เช่น การเสื่อมถอยของ
เนเธอร์แลนด์เมื่อสหราชอาณาจักรก้าวขึ้นมาเป็นชาติที่มีอำนาจเหนือกว่า และ
ประการที่สองคือ ความเสื่อมถอยเชิงสัมบูรณ์หรือความเสื่อมถอยที่เกิดขึ้นภายใน
ดังเช่นกรณีของโรม ซึ่งเสื่อมถอยลงเนื่องจากความไร้ประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหา
ภายใน แต่กรณีที่ฉายภาพความเสื่อมถอยที่ชัดเจนที่สุดคือ กรณีของสหราชอาณาจักร
ซึ่งเสื่อมถอยลงจากทั้งปัญหาภายในและความท้าทายของชาติมหาอำนาจ
ใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สหรัฐฯ (Nye, 2015, pp. 20-22) Nye ตั้งข้อสังเกตว่า
ความท้าทายที่สหรัฐฯ กำลังเผชิญ ณ ขณะนี้มิใช่การเสื่อมถอยเชิงสัมบูรณ์ หากแต่คือ

ความเสื่อมถอยเชิงสัมพัทธ์ โดย Nye หยิบยกกลุ่มเศรษฐกิจที่สำคัญอย่างสหภาพยุโรป และบรรดาประเทศที่อยู่ในกลุ่ม BRICS หรือกลุ่มประเทศที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วอันประกอบด้วย บราซิล รัสเซีย อินเดีย และจีน* ว่าเป็นรัฐที่มีฐานะของการเป็นผู้ท้าทายและอาจทำให้สหรัฐฯก้าวเข้าสู่สภาวะแห่งความเสื่อมถอยได้ โดยประเทศที่ผงาดขึ้นมา มีอำนาจซึ่งถูกพิจารณาว่าเป็นผู้ท้าทายอำนาจของสหรัฐฯที่ชัดเจนมากที่สุดก็คือ จีน กระนั้นก็ดี เมื่อพิจารณาจากอำนาจทางเศรษฐกิจ อำนาจทางการทหาร และอำนาจดึงดูดความนิยมแล้ว จีนก็ยังไม่สามารถก้าวขึ้นมาแทนที่สหรัฐฯได้ในอนาคตอันใกล้ (Nye, 2015, pp. 46-70)

หนังสือ *Is the American Century Over?* ถือเป็นหนังสือเล่มเล็กๆ ที่ประสบความสำเร็จในการนำเสนอข้อโต้แย้งที่สำคัญว่า ศตวรรษของอเมริกันนั้นจะไม่สิ้นสุดลงภายในระยะเวลาอันใกล้ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ความสามารถในการคงความเป็นหนึ่งของสหรัฐฯจะยังดำเนินต่อไป และ โลกในศตวรรษที่ 21 นั้นยังไม่ได้ก้าวเดินไปสู่โลกในยุค “หลังอเมริกัน” แม้จะปรากฏให้เห็นว่า สหรัฐฯจำเป็นต้องเผชิญกับปัญหาภายในประเทศ ตลอดจนความท้าทายที่เกิดขึ้นจากการกระจายขีดความสามารถทางอำนาจของรัฐต่างๆ ในระบอบระหว่างประเทศที่แปรเปลี่ยนไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งอำนาจของจีนที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ แต่เหนือสิ่งอื่นใด คุณูปการที่สำคัญของหนังสือเล่มนี้คือ การชี้ให้เห็นจุดอ่อนของการพิจารณาอำนาจของรัฐโดยให้ความสำคัญแต่เฉพาะอำนาจเพียงด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว โดยเฉพาะอย่างยิ่งอำนาจทางเศรษฐกิจที่เปรียบเสมือนเป็นมาตรวัดสถานะทางอำนาจของรัฐมหาอำนาจซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของการทำความเข้าใจข้อถกเถียงเรื่องการขับเคลื่อนแข่งขันทางอำนาจระหว่างจีนและสหรัฐฯในบริบทปัจจุบัน ยิ่งไปกว่านั้น หนังสือเล่มนี้ชี้ชวนให้ผู้อ่านพิจารณาอำนาจและความสามารถของรัฐอย่างรอบด้าน ทั้งในมิติอำนาจทางการทหาร เศรษฐกิจ และความมั่นคงมากกว่ายึดติดอยู่กับมุมมองอันคับแคบที่ว่าอำนาจด้านใดด้านหนึ่งจะเป็นเครื่องตัดสินใจว่ารัฐนั้นกำลังก้าวสู่ความรุ่งโรจน์หรือความเสื่อมถอย

* ครบถ้วนที่ได้ช่วยว่า เมื่อกล่าวถึงบทบาทของกลุ่ม BRICS Nye มิได้กล่าวถึงแอฟริกาใต้ในฐานะรัฐที่มีขีดความสามารถในการท้าทายอำนาจของสหรัฐฯแต่อย่างใด

ท้ายที่สุดแล้วหนังสือเล่มนี้ชี้ให้เห็นว่า แม้ศตวรรษอเมริกันยังไม่สิ้นสุดลง แต่ความต่อเนื่องของศตวรรษอเมริกันจะไม่เหมือนกับที่เคยเป็นมาในสมัยศตวรรษที่ 20 กล่าวคือ อำนาจของสหรัฐนั้นอาจถูกท้าทายได้จากทั้งปัญหาทั้งภายในและภายนอกประเทศ สิ่งสำคัญที่สหรัฐฯพึงกระทำหากต้องการรักษาสถานะทางอำนาจ และศตวรรษอเมริกันต่อไปมิใช่การเพิ่มเติมอำนาจทางการทหาร หากแต่คือการสร้างสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศที่เอื้ออำนวยและจงใจให้ชาติอื่นยอมรับอำนาจสหรัฐฯผ่านความร่วมมือทางการค้า การเงิน วัฒนธรรม ความร่วมมือในระดับสถาบัน ตลอดจนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างรัฐต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระหว่างสหรัฐฯและบรรดาชาติพันธมิตร ซึ่งล้วนเป็นแนวทางที่มีความสมเหตุสมผลมากที่สุดที่ผู้กำหนดนโยบายสหรัฐฯควรเลือกใช้เพื่อรักษา “ศตวรรษอเมริกัน” ให้ดำรงอยู่ต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- Fenby, J. 2014. *Will China Dominate the 21st Century?*. Cambridge: Polity.
- Friedberg, A. 2011. *A Contest for Supremacy : China, America, and the Struggle for Supremacy in Asia*. New York : Norton and Norton.
- Magnier, M. 2016. *China's Economic Growth in 2015 Is Slowest in 25 Years*. Retrieved from <http://www.wsj.com/articles/china-economic-growth-slows-to-6-9-on-year-in-2015-1453169398>. (January 19, 2016).
- Nye, J. S. 2015. *Is the American Century Over?*. Cambridge: Polity .
- Pyle, K. B. 2011. International Order and the Rise of Asia: History and Theory. In T. T. Ashley J. Tellis, Jessica Keough (Ed.), *Strategic Asia 2011-12: Asia Responds to Its Rising Powers - China and India*. Seattle: National Bureau of Asian Research.

Tellis, A. J. 2014. **Balancing Without Containment: An American Strategy for Managing China**. Washington, DC: Carnegie Endowment for International Peace

ทภีพร สุพร. 2558. ความสัมพันธ์ฟิลิปปินส์-สหรัฐฯในทศวรรษที่สูญหาย (1991-2001): การฟื้นพลังของพันธมิตรและนัยต่อประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.